

rhyme- image (an element of the artistic system of a work), rhyme-ideologeme (an instrument of fixing of the ideas propagandized in the society), rhyme-idiologeme (personal verbalized meanings), rhyme-stereotype (an embodiment of automated representations).

Conclusions. High frequency of the rhyme pairs does not testify that it only became a cliché both due to its form and its contents. As a rule, a firm rhyme pair in different contexts may be a rhyme-image, rhyme-ideologeme, rhyme-idiologeme or rhyme-stereotype.

The prospect of further research is an exposure of other rhyme clichés with the component «Україна», clarification of their genesis and function peculiarities in the poetic language.

Key words: *rhyme, rhyme cliché, image, stereotype, ideologeme, idiologeme.*

УДК 81.373.2

Мороз Л. В.,
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов;
Данілова Н. Р.,
викладачка кафедри іноземних мов;
Дуброва А. С.,
старший викладачка кафедри іноземних мов
Рівненського державного гуманітарного університету
E-mail:kafedrarshu@ukr.net

ЯВИЩЕ АКсіОЛОГіЧНОСТі У КОНТЕКСТі НОМіНАЦіЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ ШЛЯХУ В АНГЛіЙСЬКіЙ, УКРАЇНСЬКіЙ ТА ФРАНЦУЗЬКіЙ МОВАХ

У статті йдеться про явище аксіологічності, що лежить у площині людської оцінності, в контексті номінативних одиниць, які належить до категорії шляху. Автори стверджують, що такі одиниці вербалізуються за допомогою особливих маркерів, до яких належать опозиційні категорії далекого/ близького, довгого/ короткого, прямого/ кривого/ кругового, доброго/ поганого, правильного/ неправильного, свого/ чужого, бідного/ багатого, відомого/ невідомого, легкого/ важкого ШЛЯХУ.

Ключові слова: *шлях, аксіологічність, категорії, конотація, вербалізація.*

Аксіологічність у когнітивній ономазіології спрямована на пояснення рефлексів в ономазіологічній структурі людської оцінності. У процесі номінації величезну роль відіграє оцінний момент, наявність так званої вибіркової зацікавленості в переважному виділенні одних об'єктів (якостей, ознак, властивостей) порівняно з іншими [6, с. 46]. Саме явище аксіологічності виходить із притаманної людині властивості розташовувати всю отриману інформацію у вигляді полярної шкали, на одному, крайньому полюсі якої розміщується та інформація, яка є актуальною для суб'єкта оцінки, а на другому – та, яка не є актуальною. Зазвичай, релевантна інформація вербалізується як правильна, гарна, а нерелевантна – як неправильна, погана [5].

Актуальність такого дослідження зумовлюється недостатньою вивченістю у порівняльному аспекті алломорфних та ізоморфних характеристик фразеологічних одиниць, які відображають шлях з аксіологічної точки зору.

Метою розвідки є намагання охарактеризувати номінації англійської, української та французької мови, що реалізують аксіологічну семантику та лежать у концептосфері шляху.

Цікавою, на нашу думку, є паралель, яку можна провести завдяки етимології між англійськими лексемами *right* «правий, правильний» та *straight* «прямий» – *right* – ME *riht*, *right*, з OE *riht*; OHG *reht* «правий», ON *rētr*, Goth *raihts*, «правий», L *rectus* «прямий», «правий», *regere* «вести прямо, керувати», *rogare* «запитувати», Gk *oregein* «випрямляється», *orektos* «випрямлений, прямий», Skt *rjyati*, *rñjati* «він випрямляється», *raji* «випрямлений, прямий» [11, с. 1955]. Як бачимо, значення англійського *right* «правий, правильний» перегукується зі значенням *straight* «прямий». Подібне

явище ми спостерігаємо і в українській мові, де слово *направити* походить від *направа* «залагодження» [3, с. 108–110]. Спільнослов'янське дієслово *правити* походить від прикметника «правъ» (і повна форма – *правый* – звідси «правий»), що означає все те, що є на правому, а не на лівому боці. Старослов'янське слово «правъ» із фізичної сфери згодом поширилося на сферу абстрактних понять, де набуло вторинного значення «правдивий», звідси й українське *православний* [3, с. 108–110]. Отже, в українській та англійській мовах оцінна семантика правильності розвивається приблизно однаково. Чітко видно й перехід зі сфери фізичних понять прямоти, чогось, що розташоване праворуч, у сферу моральних понять, правильності, позитивності.

Таку трансформацію елементів різних сфер демонструють ФО, на зразок: *right way* «правильний шлях, правильний спосіб або метод»; *right scent* «правильний слід». Значення ФО *right way* впливає з його компонентів. Квалітативний компонент ФО ставить його на позитивний полюс модусної шкали. Етимологія слова *scent*- ME *sent* із *senten*, із MF *sentir* «відчувати мати запах чогось», із латинської мови *sentire* «отримувати більше за запахом» [11, с. 2028] – пов'язана з мисливською тематикою, оскільки тварина чує запах і наздоганяє свою жертву, орієнтуючись на нього. В українській мові ми маємо корелят *йти по сліду*. В англійській мові це значення кодується через ідею правильного сліду, правильного шляху: ФО *have a right-of-way* «мати юридичне право займати певне місце на громадській трасі». Цей номен можна віднести до певних культурем-реалій, властивих лише англійській мові. ФО *straight and narrow path* – український відповідник *шлях добродетелі*, російський – *стежа добродетели* – мають біблійну етимологію. У семантиці цієї ФО закладені два квалітативні компоненти, які характеризують шлях: *straight* – актуалізує прямоту, тобто правильність, а *narrow* «вузький» – просторовий обмежувач, який кодує ідею складності руху. Для Біблії, загалом, типовим мотивом є показ шляху добра як складного, такого, з якого легко зійти. У французькій фразеології така сема передається ФО *chemin du paradis* «тяжкий для проходження шлях» [2, с. 213]. При цьому варто зазначити відсутність квалітативів – обмежувачів в українській та російській мовах, де натомість присутні компоненти квалітативи з аксіологічною семантикою. У номінації французької мови семантика важкості передається делокативним компонентом.

Ліва сторона ШЛЯХУ, поряд із негативною конотацією зради (в українській мові *ходити наліво*), вміщує специфічно французькі культурні образи. Так, у ФО *passer l'arme a gauche* «померти» (арго), відбувається перетин просторової орієнтації з концептом «війна». Фразема у своїй семантичній структурі реалізує стереотипну ситуацію передачі зброї переможцям при визнанні поразки. Зі шлюбною тематикою пов'язує ліву сторону ФО *se marier du cftü gauche* «бути в позашлюбному зв'язку»; *ktre du cftü gauche* «бути позашлюбною дитиною». Фразема *ktre du cftü gauche* асоціюється з *ktre de la main gauche*, де рука *la main* символізує матримоніальний зв'язок, як у номінації *demande la main*. Права рука, на яку одягають обручку, символізує легальний шлюбний зв'язок. Порушення розумової діяльності теж маркується як поворот вліво: *donner a gauche* (перше значення – «звернути вліво») «зійти з розуму».

Групу номінацій, розташованих на протилежному полюсі аксіологічної шкали, в англійській мові репрезентує ФО *in the worst way* «дуже багато, занадто», де негативна семантика у внутрішній формі замінюється на інтенсифікатор. У номінації *way of sorrows*, синонімічній з *the road to Calvary*, та в її українському кореляті *ходіння по муках* наявні транслокативні компоненти. Транслокативом виступають *sorrows* «муки», причому відбувається метафоричне перенесення фізичного поняття на абстрактний образ. У ФО *on the wrong side of the post (on the wrong track)* «на неправильному шляху» лексема *post* – походить з ME з OE співвідноситься з Ofris, MD, MLG *post*, OHG *pfosto*, які всі разом походять від давнього WGmc слова, запозиченого з L *postis*, що є дотичним до OE *fierst*, *first* «конковий брус, розтяжка», MLG *verst* OHG *first* «конковий брус, розтяжка», Gk *pastas*, із значенням «поріг, колонада», Skt *prstha* «зад, дах, верхівка», тоді коли усі ці слова разом походять із давньої ІЕ складної номінації, де перший компонент стосувався Skt *pra-* та мав значення «перед, попереду», а другий – походив від L *stare* «стояти» [11, с. 1771]. Отже, можна твердити, що лексема *post* розвинула своє сучасне значення «стовп» зі значення «розмежування, межі, порога». Сам поріг і в слов'янській, і в англійській культурах має символічне навантаження, яке реалізується у ритуалах та обрядах. Взагалі поріг завжди вважався тим локусом, який розмежовує свій простір або простір свого власного житла з

чужим, невідомим простором вулиці: «За ним уже чужий Бог, тому й поріг грає роль при ритуальних обрядах». Показовими в контексті негативної конотації поганого як чужого, такого, що перебуває по той бік межі, є українські ФО *порога не переступати / не переступити / на поріг не ступати* – «зовсім не бути, не бувати де-небудь, у когось». В англійській обрядовій семантиці поріг реалізується в шлюбному обряді як символ переходу нареченої зі свого простору в інший, чужий для неї простір майбутнього чоловіка [10, с. 341–342]. Водночас у слов'янській традиції семантика порогу імплікує протиставлення *внутрішній / зовнішній* та є складовою ланкою не тільки шлюбного, а й похоронного обряду [8, с. 129]. В обох ритуальних традиціях і в англійській, і в українській культурах миття порогу, перекидання черевиків через поріг проводиться для того, щоб покійник у похоронному обряді, а наречена у весільному не повернулися по своїх слідах назад. Крім того, поріг набуває статусу міфологеми: вважалося, що гість, якого погано приймали, може забрати з собою щастя з будинку [9, с. 90]. У російській мові семантика порогу як межі свого й чужого реалізується у приказках, які промовляли, коли проводжали небажаних гостей: *Вон порог на семь дорог. Добрый путь да к нам больше не будь. У свою чергу незадоволені гості могли помститися господарю, плюнувши йому на поріг, щоб до нього ніхто не їздив: Плюнь ему на порог, чтоб к крыльцу не зная было дорог* [9, с. 90].

Українському *не ступати комусь на поріг* відповідає французьке *ne pas mettre (remettre) les pieds quelque part, chez quelqu'un*, де образ гостя передається соматизмом-партонімом *pieds* (ноги). Дистрибуція між своїм та чужим простором відбувається не предметним розмежувальним локусом, як в англійській та українській мовах, а на рівні загальної констатації. Локус дверей вживається для констатації повторюваного РУХУ, який переростає в рутину та метонімічно позначає бюрократичні стосунки – *frapper a la porte, aux portes de ; assüger la porte de* «ходити від одних дверей до інших, оббивати пороги», звідси й *frapper a la bonne porte* «знайти підтримку». Показовою культуремою французької мови є *il est sur le four (nечи) de Vanves* «бути в невідомому місці або заблукати», де локус печі виконує роль невідомого місця.

Матеріальна семантика *свого/чужого* реалізується в таких ФО *in one's own way* «по-своєму, на власний розсуд», *have it (everything) one's (own) way* «робити все по-своєму, не зустрічати ніякого опору». Ідея грошового еквіваленту як рентабельності також є специфічною культуремою англійської мови: *pay your way* «за все заплачено». Якщо хтось оплачує свій ШЛЯХ, то він платить за все, що він використовує. У цьому разі ШЛЯХ метафорично переноситься на повний розрахунок. Подібна семантика рентабельності простежується і в ФО *pay its way* «окуповувати себе». Цей варіант фразеологізму вживається у контексті неживих предметів, які використовує Людина і які виправдовують гроші, витрачені на їхню купівлю. В українській мові цей фразеологізм можна співвіднести з ФО *окупитися сторицею*, однак український відповідник не містить у собі просторових компонентів чи компонентів дороги, тому можна вважати англійський відповідник за специфічну культурему. ФО *pay one's way* можна розглядати й з іншої точки зору. У словнику К. Баранцева зафіксовано такі значення: «не робити боргів, жити відповідно до своїх можливостей», «виконувати всі свої зобов'язання». Отже, тут бачимо явну метафоризацію ШЛЯХУ та перетин останнього з суперконцептом ЛЮДИНА, його доменом – матеріальні блага. У матеріальному світі людини своїм вважається те, за що вже заплачено. Семантика грошових розрахунків при вирушенні у французькій мові пов'язується з неадекватною поведінкою: *faire Jacques d'üloge* «відправитись поспіхом, не розрахувавшись, не попрощавшись із товариством», *de faire le Jacques* «клеїти дурня». Подібна номінація *faire un trou a la nuit* «відправитись потай, щоб ніхто нічого не знав і навіть не підозрював, можливо, не розрахувавшись».

Семантика чужого шляху виявляється у ФО *other side of the road always looks cleanest* – прислів'я «у чужій руці завжди шматок більший». В англійському відповіднику відбувається перетин із концептуальною опозицією *чистого/брудногоу* значенні *хорошого/поганого*. Український відповідник не містить просторового компонента семантики, а ґрунтується на трактуванні свого як того, що тримають в руках.

Матеріальна семантика багатства й бідності тяжіє до соціально маркованих фразеологізмів. Так, цікавою етнокультурною метафорою англійської мови є *be in Queer Street*. Ця ФО вживається в

гумористичному контексті, де Дивна вулиця – це уявне місце, де живуть люди, які багато заборгували. На основі цього й розвивається значення фразеологізму «бути винним багато грошей іншим людям». Значення ФО *other side of the tracks* «бідніша частина міста, дуже часто біля залізниці» має своє пояснення: з появою залізниць соціальні верхи почали селитися подалі від них. Це стало причиною здешевіння житла в таких районах. Подібну мотивацію має американський сленговий фразеологізм *hunger lane* «безробіття». У часи Великої Депресії у США, коли роботу було знайти дуже важко, люди, які бажали найнятися, збиралися у певних провулках, куди й приходили наймачі. Іноді платнею за роботу виступали продукти. Антонімічний до попередніх фразеологізм *on Easy Street* зі значенням «у достатку, в багатстві» був уперше зафіксований 1901 року в «*Peck's Red-Heated Boy*». Показовою є кореляція семантики легкості з семантикою багатства.

Наступні ФО виражають семантику **відомого/невідомого** ШЛЯХУ – *the beaten path (track)* «проїжджа дорога, переносне – вторований шлях, рутинна». В англійській мові наявний такий образ – відома, близька дорога, це – бита дорога; отже, віддалене місце розташоване поза межами цієї битой дороги, і як наслідок це місце не відвідується. Друге переносне значення – «рутина» – є результатом першого, оскільки все відоме, якщо воно часто повторюється, стає звичним, рутинним. Окремі ФО можна віднести до групи з делокативом – *be off the beaten track (British, American), (Australian, American) be off the beaten path*. Подібне семантичне навантаження має французька номінація *grand chemin des vaches* «битий шлях, дорога, яка використовується найчастіше». Ідея відомого шляху розвинулась з пасторальної моделі сприйняття світу. Очевидно, у цій номінації зафіксована ідея безпеки, позаяк у ФО *plancher des vaches* вживається на позначення землі навпроти моря. Рідну землю, батьківщину називають *pays des vaches*.

Семантика **легкого/важкого** впливає на інтенсивність РУХУ як такого, а також метафоричного, абстрактного РУХУ. Метафорична переорієнтація пов'язує легкість лінійної дороги з багатством та насолодою, зокрема й з метою створення інтегральної семантики як позитивних, так і негативних конотацій фразеологізмів. Чимало ФО англійської мови походить із творів В. Шекспіра – *the primrose path*. На підтвердження цього Ю. А. Бельчиков зазначає, що асоціації літературного походження виникають на основі конкретних літературних творів [1, с. 30 – 35]. Походження цієї культури з «Гамлета» можна проілюструвати у такий спосіб: *Ophelia: Do not, as some ungracious pastors do, Show me the steep thorny way to heaven, Whiles, like a puff'd and reckless libertine, Himself the primrose path of dalliance treads, And recks not his own rede.*

Значення багатства у цьому фразеологізмі поєднується із семантикою легкості, що надає йому негативного значення. Атрибутивний компонент ШЛЯХУ представлений фразеологізмом *the primrose path of dalliance*, який мотивується асоціативною подібністю: аромат троянди завжди вважався одним із найприємніших запахів. Семантику легкого шляху у фразеологізмі *path strewn with roses* «шлях, встелений трояндами» також символізують квіти. Французькими корелятами цієї ФО можна назвати синонімічні номінації *chemin semé de roses, chemin sur une pelouse*, де у першій номінації, подібно до англійської *path strewn with roses*, фіксується компонент комітатив, тоді як у другій цей комітатив перетворюється на транслокатив *sur une pelouse*. Цікаво простежити джерела появи негативного значення цього фразеологізму. Троянда завжди вважалася квіткою багатих, однією з найкрасивіших і найпрестижніших. У Великобританії розкидані по землі пелюстки троянди будь-якого кольору вважалися поганою прикметою. Очевидно, асоціація троянди з нещастям пов'язується із давньоримською культурною традицією. Ця квітка широко представлена як у давньоримському, так і в давньогрецькому похоронних ритуалах. Могили давніх греків прикрашали трояндами. Вважалося, що вони охороняють покійників. Римляни часто заповідали, щоб їхні могили прикрашались рядами троянд [8, с. 388].

Золото завжди символізувало багатство, легке життя, звідси й вираз *golden road* «широкий, легкий шлях (до чогось)»; і навпаки – легка вулиця – багата вулиця: *on easy street* «в багатстві» (сленгове). Концепт ШЛЯХУ тут поєднується з концептом БАГАТСТВА. Рухатися вниз набагато простіше, ніж угору, що спричинило виникнення ФО *downhill all the way* «легко протягом усього шляху». Асоціації, що створюють підґрунтя цього фразеологізму, базуються на поєднанні

транслокати́ва та векторної спрямованості шляху. Антонімічний наведеному за компонентами диктуму фразеологізм знаходимо в українській мові – *і гори вернути, гори покорити*. У цьому разі значення шляху «впоратися з найважчою роботою» імпліковано через семантику гори, вертикально спрямованого руху, який є дуже важким. Отже, якщо досягається мета цього руху – подолання гори, то виконується дуже важка робота. Подібну мотивацію ми простежуємо у ФО – *не за горами*. РУХ уверх в українській мові є аналогом успіху: *іти по висхідній* «добиватися вищого становища в суспільстві, зайняти значне місце у певній сфері діяльності»; *іти/іти вгору* «добиватися вищого становища, положення в суспільстві», «успішно розвиватися, поліпшуватися і т. ін.», «підвищуватися в ціні; дорожчати». Ідея легкого шляху представлена у ФО *path of least resistance* «найпростіша річ, те, що зробити найлегше» та її повному відповіднику *шлях найменшого опору*. У французькій фраземі *se laisser aller au courant* диктумний компонент медіатив течія *courant* надає номінації семантики легкості зі значенням «пливти за течією». Ця номінація є метафорою води, яка тече. В українській мові їм відповідає *пливти (плисти, іти і т. ін.) / непливти (неплисти, ніти і т. ін.) за течією (по течії)* «пасивно підкорятися обставинам, нічого не роблячи, щоб змінити їх, не протидіяти чомусь».

Цікавою є метафоризація семантики у ФО *the course of true love never did run smooth*. Це прислів'я є цитатою із твору В. Шекспіра зі значенням: «шлях справжнього кохання ніколи не буває гладким». Кохання метафорично репрезентується у вигляді корабля, який має свій курс. Життєві ситуації – це похибки цього курсу. Семантика заперечення легкості передається через *never did run smooth*, де легкість проходження асоціюється з особливостями рельєфу. Якщо дорога гладка за своєю поверхнею, то вона легка для проходження. Трасою для корабля завжди є море чи інша водна стихія, якщо дорога може бути гладкою, то море – спокійним. Концептуальною інтерпретацією ФО є корабель-кохання, який ніколи не ходить спокійним морем. Ідею гладкої дороги у франкомовній картині світу передає ФО *aller, marcher com sur des roulettes* «рухатись гладко, як по маслу», та використовується на позначення перебігу справи. В українській мові до подібної метафоричної моделі можна віднести ФО *життя прожити – не ниву перейти*. Тут чітко виокремлюється екзистенціальна метафора, де засобом порівняння є перенесення із сфери джерела *нива* (транслокатив) у сферу ціль – *життя*. І. А. Кемаєва, досліджуючи метафоричні концепти в англійській мові, називає з-поміж них базовими такі як *життя – це шлях (дорога), подорож; смерть – це кінець життєвого шляху, смерть – це від'їзд, відхід* [4, с. 17].

В англійській мові на ШЛЯХ асоціативно переносяться якості людини *мовчати* та явище *сліпоти*. У цій групі слотів найбільш характерною рисою виступить антропоморфізм – семіотичний принцип метафоризації, згідно з яким найменування людини, частин її тіла, ознак та дій використовуються на позначення інших предметних сфер, зокрема явищ природи, штучно створеного світу, тварин, рослин тощо [7, с. 225]. Прикладом такого перенесення в ономастиці є назва основної річки Лондона – Темзи, яка інколи називається *the Silent Highway*. Перенесення якості людини – сліпоти – на дорогу виявляється у ФО *blind alley*. Семантика чогось неправильного як неефективного чи нерезультативного реалізується у ФО *a blind alley*, що означає спосіб думання, який не є ефективним через те, що він не призводить до безпосередніх, позитивних результатів. У цьому фразеологізмі представлено процес подвійної метафоризації. Первинна метафоризація зумовлена антропоцентричною спрямованістю ФО. Тут шляхом переосмислення семантики стану людини через ідею дороги отримуємо первинне значення *a blind alley* як вулиці, що має один вхід. Семантика *blind alley employment* «безперспективне заняття», очевидно, мотивується попереднім. Значення ФО *blind lead* є синонімічною з ФО *blind alley*. Отже, у цьому разі сліпота осмислюється як безвихідь. З цього значення впливає вторинна метафора *глухий кут* – на позначення нерезультативного мислення. У цьому разі опосередковано, через семантику дороги, поєднується фізичний стан людини з її розумовими здібностями. ФО *blind path* має певну відмінність у мотивації, зокрема, відбувається проекція сліпоти людини на дорогу, але не повне перенесення, а лише метонімічне. В українській мові знаходимо подібні метафори, де якості людини переносяться на характеристику вулиці – *загнати у сліпу вулицю* «поставити кого-небудь у безвихідне становище, здобувши перемогу в суперечці,

розмові т. ін.», *загнати/заганяти в тісний (глухий) кут* «поставити кого-небудь у скрутне, безвихідне становище, ставити перед ким-небудь складні, нерозв'язані проблеми», «переважити кого-небудь у чомусь, вигідно вирізнитися (за силою впливу, талантом і т. ін.)». ФО *загнати у сліпу вулицю, загнати/заганяти в тісний (глухий) кут* можна вважати варіантами однієї і тієї ж номінації.

Отже, представлення аксіологічної семантики *шляху* вербально реалізується за допомогою семантичних опозицій у межах окремо взятих мов. Ці опозиції відповідають категоріям *далекого / близького, довгого / короткого, прямого / кривого / кругового, доброго / поганого, правильного / неправильного, свого / чужого, бідного / багатого, відомого / невідомого, легкого / важкого* ШЛЯХУ. Атрибутивну аксіологічну семантику також виявляють фразеологічні одиниці, де фізичні властивості людини метафоризуються через позначення дороги. Окремі фразеологічні одиниці виявляються безеквівалентними у зіставлюваних мовах, що зумовлюється характерним для кожної нації стереотипним сприйняттям екстралінгвальної дійсності.

Список використаної літератури

1. Бельчиков Ю. А. О культурном коннотативном компоненте лексики / Ю. А. Бельчиков // Язык: система и функционирование : сб. научн. тр. – М. : Наука, 1988. – С. 30–35.
2. Гак В. Г. Французско-русский фразеологический словарь / В. Г. Гак. – М. : Государственное издательство иностранных национальных словарей, 1963. – 1111 с.
3. Етимологічний словник української мови : у 7 т. / редкол. О. С. Мельничук (головний ред.) та ін. – К. : Наукова думка, 1982 – 2006. – Т. 1. – 1982. – 634 с.; – Т. 2. – 1985. – 573 с.; – Т. 3. – 1989. – 552 с.
4. Кемаева И. А. Метафорические концепты в языке американской поэзии : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 – герм. языки / И. А. Кемаева. – М., 2003. – 23 с.
5. Радзівєвська Т. В. Ціннісні орієнтації у семантиці мовних одиниць / Т. В. Радзівєвська // Мовознавство. – 1996. – № 1. – С. 14–19.
6. Селиванова Е. А. Когнитивная ономазиология / Е. А. Селиванова. – К. : Фитосоцио-центр, 2000. – 248 с.
7. Селиванова О. О. Нариси з української фразеології: психокогнітивний та етнокультурний аспект / О. О. Селиванова. – К. – Черкаси : Брама, 2004. – 276 с.
8. Тищенко О. В. Обрядова семантика у слов'янському мовному просторі / О. В. Тищенко. – К. : Видавничий центр КДЛУ, 2000. – 236 с.
9. Щепанская Т. Б. Культура дороги в русской мифоритуальной традиции XIX–XX вв. / Т. Б. Щепанская. – М. : Индрик, 2003. – 526 с.
10. Энциклопедия суеверий. – М. : Миф, 2003. – 557 с.
11. Webster's Third New International Dictionary. – Germany, Cologne : Kcnemann, 1993. – 2662 p.

Мороз Л. В., Данилова Н. Р., Дуброва А. С. Явление аксиологичности в контексте номинаций обозначающих «путь» в английском, украинский и французском языках.

Аннотация

В статье рассматривается явление аксиологичности, которое лежит в плоскости человеческой оценочности, в контексте номинативных единиц, относящихся к категории ПУТИ. Автор утверждает, что такие единицы вербализуются с помощью особых маркеров, к которым относятся оппозиционные категории дальнего / ближнего, долгого / короткого, прямого / кривого / кругового, хорошего / плохого, правильного / неправильного, своего / чужого, бедного / богатого, известного / неизвестного, легкого / тяжелого ПУТИ.

Ключевые слова: *путь, аксиологичность, категории, коннотация, вербализация.*

Moroz L. V., Danilova N. R., Dubrova A. S. Phenomenon of axiology in the context of nominations denoting «way» in the English, Ukrainian and French languages.

Summary

The article deals with the axiological phenomenon that lies in the sphere of human values in context nominative units denoting WAY. The author argues that such units are verbalized with special markers, which are included into the following opposition categories: far/close, long/short, straight/curved/circular, good/bad, correct/incorrect, personal/strange, poor/rich, known/unknown, easy hard way.

The actuality of this study is caused by the insufficient study of the allomorphic and isomorphic features of the idioms in comparative perspective that reflect the WAY from the axiological point of view.

The main aim of this research is to attempt to describe the category realizing axiological semantics and lying in the semantic sphere of WAY in the English, Ukrainian and French languages

The phraseological units axiological attribute semantics also shows the way the physical properties of human being are metaphorized to designate the road characteristics. Some phraseological units are lacunae in the languages compared due to the specific to each nation extralinguistic reality stereotypical perception.

Key words: *path, axiology, categories, connotation, verbalization.*